



WWF
Lintulahdenkatu 10
00500 HELSINKI

Puh: (09) 7740 100
info@wwf.fi
wwf.fi • panda.org

VALUTA-hankkeen loppuraportti

WWF Suomi

28.11.2022

together possible[™]

Y-tunnus 0215186-5



Sisällysluettelo

Tiivistelmä	1
1. Johdanto	2
2. Hankkeen tulokset	3
2.1. TP1. Taustatyö ja sidosryhmäyhteistyö	3
2.2. TP2. Uusien vesienhoitokohteiden toteuttaminen	5
i. Inkoonjoki	6
ii. Ingarskılanjoki	7
iii. Siuntionjoki	8
2.3. TP3. Vesienhoidon jatkuvuuden turvaaminen ja toimintamalli	8
3. Viestinnän toteutuminen	9
4. Haasteet	11
4.1. COVID-19	11
4.2. Viestintä	12
4.3. Huomioita vesienhallinnan edistämisestä	12
5. Tiivistelmä hankkeen keskeisistä toimista	13
Kiitokset	13
Lähteet	13

Tiivistelmä

VALUTA (Valuma-alueen vesienhallinta) -hanke keskittyi vähentämään maa- ja metsätalouden aiheuttamaa vesistökuormitusta monipuolisilla vesiensuojelutoimilla Inkon-, Ingarskilan- ja Siuntionjoen valuma-alueilla Länsi-Uudellamaalla yhteistyössä maanomistajien kanssa. Hankkeen toteutusaika oli 01.07.2020-30.11.2022. Hankkeen ekologisena tavoitteena oli parantaa ja ylläpitää hankealueen sekä hankealueen rannikkovesien ekologista tilaa. Viestinnällisinä tavoitteina oli tarjota alueellisesti tietoa ja ratkaisuja maanomistajille sekä asukkaille ja lisätä suuren yleisön tietoisuutta vesienhallinnan merkityksestä vesiensuojelussa.

Hankkeen keskeinen toimenpide oli vesienhallintaa parantavien toimenpiteiden toteuttaminen valuma-alueitasoisesti. Vesienhallintakohteiden lisäksi hankkeessa tehtiin taustatyötä ja sidosryhmäyhteistyötä sekä luotiin valuma-alueen vesienhallinnan toimintamalli. Toimintamallin avulla hankkeen oppeja on mahdollista levittää muiden toimijoiden tietoon ja lisätä työn vaikuttavuutta.

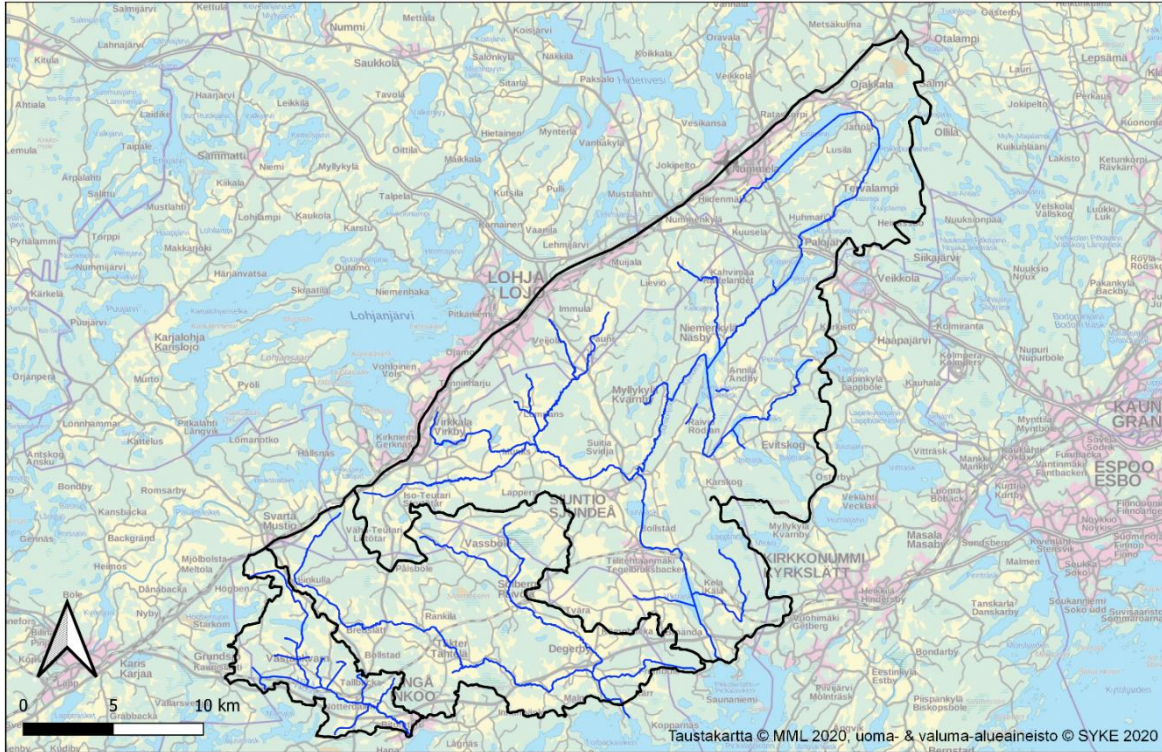
Valuma-alueen toimenpiteitä pyrittiin tekemään suunnittelemalla vesienhallintatoimenpiteitä kerralla sivu-uomatasolla tai yksittäisillä valuma-alueeseensa nähden oikein mitoitetuilla toimilla. Yhteensä hankkeessa toteutettiin yhdeksän kohdetta, joiden joukossa oli pääasiassa kosteikkoja, kaksitasouomia ja pohjakynnyksiä. Lisäksi kaksi hankkeessa suunniteltua kohdetta toteutettiin hankkeen ulkopuolisella rahoituksella.

Viestinnällisesti tärkeimpiä toimenpiteitä olivat alueen viljelijöille lähetetty vesienhallintaesite ja paikallismedioissa tiedottaminen. Molemmilla oli tärkeä rooli maanomistajakontaktien luomisessa hankkeen aikana. Maanomistajien tavoittamiseksi olisi ollut hyvä järjestää enemmän tapahtumia, mutta COVID-19 aiheutti runsaasti epävarmuutta lähikontakteja vaativien tapahtumien suhteen, joten lähitapahtumien järjestäminen oli hankalaa.

VALUTA-hanke oli COVID-haasteista huolimatta onnistunut hanke, joka saa jatkoa VALUTA 2 -hankkeessa. Vaikka yhdellä tai kahdella hankkeella harvoin vielä korjataan hajakuormituksesta kärsivän vesistön ekologista tilaa, suunta on oikea. Konkreettisia vesienhallintatoimenpiteitä saatiin tehtyä hyvin ja uusia kohteita on jo runsaasti tiedossa. Pitkäjänteinen työ jatkuu seuraavassa hankkeessa maanomistajien kanssa yhteistyötä tehden. Alueella on jo havaittu asennemuutos vesienhallintaa kohtaan, mikä helpottaa työn tekemistä jatkossakin.

1. Johdanto

VALUTA (Valuma-alueen vesienhallinta) -hanke keskittyi vähentämään maa- ja metsätalouden aiheuttamaa vesistökuormitusta monipuolisilla vesiensuojelutoimilla Inkoon-, Ingarskilan- ja Siuntionjokien valuma-alueilla Länsi-Uudellamaalla (kuva 1). Hanke kesti vajaat kaksi ja puoli vuotta (1.7.2020-30.11.2022), ja se oli osa ympäristöministeriön rahoittamaa Vesiensuojelun tehostamisohjelmaa. Hankkeen budjetti oli yhteensä 446 050 euroa, josta 50 % rahoitettiin Vesiensuojelun tehostamisohjelman kautta. Hanketoteuttajan omarahoitusosuuden kattoi WWF Suomen Lassi Leppinen säätiöltä saatu lahjoitus.



Kuva 1 Inkoon-, Ingarskilan- ja Siuntionjoet (lounaasta koilliseen) sijaitsevat Länsi-Uudellamaalla.

VALUTA-hanke jatkoi 31.12.2020 päättyneen Vesiensuojelu 4K -hankkeen työtä. Vesiensuojelu 4K -hanke sijoittui samalle alueelle ja toteutti myös VALUTA-hankkeen keskiössä olevia konkreettisia vesiensuojelutoimia. Lisäksi alueella pilotoitiin maanparannusaineita. Vesiensuojelu 4K -hankkeen aikana havaittiin, että hankealueella on paljon vesiensuojelusta kiinnostuneita maanomistajia ja suuri tarve erityisesti vesienhallintaa edistäville ratkaisuille. VALUTA-hankkeessa hyödynnettiin Vesiensuojelu 4K -hankkeen oppeja ja vahvistettiin toimintamalleja, joissa vesiensuojelulliset näkökulmat huomioidaan maa- ja metsätalousalueilla paremmin.

Alueen eroosioherkillä savimailla harjoitetaan intensiivisesti maataloutta, minkä vuoksi ravinnekuormituksella on huomattava merkitys hankealueen vesistöjen ja Suomenlahden rannikon ekologiseen tilaan. Savimaa aiheuttaa eroosioherkkyytensä vuoksi voimakasta ravinne- ja kiintoainekuormitusta, kun sade- ja sulamisvedet valuvat vettä läpäisemättömältä savimaalta pintavaluntana vesistöihin. Metsätaloutta harjoitetaan alueella niin ikään paljon, mikä osaltaan kuormittaa vesistöjä ravinteilla ja kiintoaineella. Maa- ja metsätalouden kuormituksen odotetaan kasvavan (Karonen ym., 2015) ilmastonmuutoksen mukanaan tuomien lisääntyneiden sateiden myötä (IPCC, 2014).

Hankkeen ekologisena tavoitteena oli parantaa Inkoon- ja Siuntionjokien tilaa tyydyttävästä hyvään, jotta vesistöt saavuttaisivat vesipuitedirektiivin mukaisen hyvän ekologisten tilan tavoitteen.

Ingarskilanjoen osalta tavoitteena oli ylläpitää hyvää ekologista tilaa, jota ilmastonmuutos ja ihmistoiminta uhkaavat. Tavoitteena oli myös parantaa hankealueen edustalla sijaitsevien rannikkovesien välttävää tilaa, sillä suurin osa Itämeren kuormituksesta kulkeutuu mereen jokien kuljettamana. Tavoitteiden saavuttamiseksi hankkeessa toteutettiin konkreettisia vesienhallintaa edistäviä toimenpiteitä, lisättiin tietoisuutta vesienhallinnasta ja rakennettiin toimintamalli valuma-alueen vesiensuojelun edistämiseksi.

Ekologisia tavoitteita toteutettiin kolmen toimenpidepaketin (TP) kautta:

- 1. Taustatyö ja sidosryhmäyhteistyö:** kartoitettiin kohteita, vaihdettiin tietoa yhteistyössä muiden alueen toimijoiden kanssa ja vaikutettiin sidosryhmissä
- 2. Uusien vesienhoitokohteiden toteuttaminen:** valittiin, suunniteltiin ja toteutettiin vesiensuojelullisesti vaikuttavia vesienhoitokohteita
- 3. Vesienhoidon jatkuvuuden turvaaminen ja toimintamalli:** neuvottiin maanomistajia, tehtiin seuranta soveltuvilla kohteilla ja luotiin toimintamalli valuma-alueen vesienhoitotyölle.

Viestinnällisinä tavoitteina oli tarjota alueellisesti tietoa ja ratkaisuja maanomistajille sekä asukkaille kertomalla mm. eri medioissa vesienhallinnan ja muiden vesiensuojelutoimien tuomista hyödyistä sekä järjestämällä maastoretkiä. Toisena keskeisenä viestinnällisenä tavoitteena oli lisätä suuren yleisön tietoisuutta vesienhallinnan merkityksestä vesiensuojelussa ja esimerkiksi ilmastonmuutokseen sopeutumisessa. Tähän pyrittiin viestimällä WWF Suomen omissa viestintäkanavissa ja mahdollisuuksien mukaan muissa medioissa. Suuren yleisön tavoittaminen on olennaista, jotta muun muassa saadaan aikaan positiivisia muutoksia yleisessä asenneilmapiirissä ja lisätään vesiensuojelun rahoitustarpeen poliittista oikeutettavuutta.

Tässä loppuraportissa käydään läpi VALUTA-hankkeen toimet koko hankkeen ajalta.

2. Hankkeen tulokset

Hankkeen ekologisten tavoitteiden edistyminen käydään läpi toimenpidepaketeittain (TP). Viestinnällisten tavoitteiden edistymistä käsitellään kohdassa 3.

2.1. TP1. Taustatyö ja sidosryhmäyhteistyö

Taustatyötä kohteiden kartoittamiseksi tehtiin maanomistajien yhteydenottojen perusteella. Kaikkien yhteyttä ottaneiden maanomistajien kanssa keskusteltiin mahdollisista kohteista. Pääasiassa kohteiden toteuttaminen oli alueen maanomistajien puolesta mahdollista. Lisäksi kohteiden arvioitiin olevan resurssien käytön kannalta järkeviä ja vesiensuojelullisesti hyödyllisiä. Kohteet toteutettiin avaimet käteen -periaatteella. Hanke suunnitteli ja toteutti kohteet, ja maanomistajat tarjosivat maat toimenpiteitä varten. Kohteet jäivät maanomistajien haltuun ja hoidettavaksi toteutuksen jälkeen. Hankkeessa toteutetut kohteet esitellään kohdassa 2.2.

Yhteydenottoja tuli hankkeen aikana runsaasti, ja monien kohteiden suunnittelua ei voitu aloittaa, sillä hankkeen varat oli allokoitu jo muihin kohteisiin. Näiden kohteiden suunnittelu aloitettiin syksyllä 2022, kun VALUTA 2 -hankkeelle oli saatu rahoitus vuosille 2023–2024.

Yhteistyöverkostossa tietoa vaihdettiin erityisesti Raaseporinjoki-hankkeen, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n (myöhemmin LUVY) hankkeiden sekä WWF:n RANKKU-hankkeen kanssa. Hankkeen aikana tehtiin tutustumisretkiä hankkeiden vesienhallintakohteille sekä keskusteltiin vesiensuojelun haasteista ja mahdollisuuksista. Myös yksi kosteikko ja vesienhallintatapahtuma toteutettiin yhteistyössä. Rannikkovesitoimijoiden yhteistyöverkosto kokoontui noin puolen vuoden välein koko hankkeen ajan.

Hankkeen ohjausryhmään osallistuneet toimijat olivat myös erittäin tärkeitä yhteistyötahoja. Heidän näkemyksistään, ideoistaan ja kommentistaan oli suuri apu hankkeen tavoitteiden saavuttamisessa. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui yhteensä viisi kertaa. Kokouksissa käytiin läpi hankkeen etenemistä,

keskusteltiin ajankohtaisista asioista ja ideoitin. Ohjausryhmään kuului edustajia MTK:sta, Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:stä, Tilanhoitajista, Inkon kunnasta, Uudenmaan ELY-keskuksesta, SLC Nylandista, Sjundeå Landsbygdsföreningistä ja WWF Suomesta.

Maanomistajien tapaaminen ja yhteistyöverkoston ylläpitäminen olivat tärkeitä tapoja kuulla näkemyksiä vesienhoidon haasteista ja mahdollisuuksista sekä viestiä vesienhoidosta. Hankkeessa tehtiin yhteistyötä noin kolmenkymmenen maanomistajan kanssa. Vaikuttaminen laajemmin vesienhoidolle keskeisissä sidosryhmissä (mm. poliitikot, muut hallinnon edustajat ja maanomistajat) vaatii näiden näkemysten kuulemista ja viestinnällisiä toimia, jotta voidaan ottaa kantaa keskusteluun, politiikkaan ja toimintaan vesienhoitoon liittyvissä asioissa (viestinnän toteutuminen kohdassa 3.). Sidosryhmävaikuttamisella edistettiin Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman ja vesiputedirektiivin toimeenpanoa.

Hanketta esiteltiin useissa erilaisissa tapahtumissa. Taulukkoon 1 on listattu esitysten tarkempia tietoja.

Taulukko 1 VALUTA-hankkeen esitykset hankkeen ulkopuolisissa tapahtumissa.

Päivämäärä	Tapahtuma	Paikka	Esityksen aihe	Osallistujamäärä	Järjestäjä
29.10.2021	Vesistökuunnostusverkoston aamukahvit	Webinaari	WWF:n kosteikkorakentamisen yhteistyömalli maanomistajien kanssa	70–80	SYKE ja ELY-keskukset
25.11.2021	Tupailta	Kirkkonummi	Vesienhallinnan merkitys ja esimerkkikohteita	20–30	Kyrkslätts landsbygdsföreningen
10.3.2022	Inkon rannikkovesi-ilta	Webinaari	VALUTA:n Inkon alueen toimet	17	LUVY
23.3.2022	Vesiensuojelun tehostamisohjelma puolivälissä – Mitä saimme aikaan ja miten jatkamme?	Helsinki	VALUTA:n tulokset	Paikan päällä noin 40 ja etänä noin 140	Ympäristöministeriö
22.4.2022	Novian opiskelijoiden tilakäynti	Inkoo	Vesienhallintakohteiden esittely maastossa	Noin 20	Ammattikorkeakoulu Novia
31.5.2022	100 solutions for water protection in agriculture and forestry	Turku	VALUTA:n maanomistajayhteistyömalli	Paikan päällä noin 40 ja etänä noin 40	Varsinais-Suomen ELY-keskus
8.6.2022	Viestintäkoulutus vesistökuunnostushankkeille	Webinaari	VALUTA:n viestintä	Noin 20	Ympäristöministeriö
14.6.2022	Vesienhoidonfoorumin tietoisku	Webinaari	VALUTA:n esittely	Noin 10	Uudenmaan ELY-keskus
26.10.2022	Maatalouden ympäristötiedon vaihtopäivät	Tampere	VALUTA:n / VALUTA 2:n esittely	Noin 40	Maa- ja metsätalousministeriö, Maaseutuverkosto, Ympäristöministeriö

Hankkeessa järjestettiin helmikuussa 2022 kaksikielinen tapahtuma: *Miksi ja miten edistää vesiensuojelua maa- ja metsätaloudessa? / Vattenvård inom jord- och skogsbruket, varför och hur?* Tapahtuma oli maanomistajille ja kaikille vesienhallinnasta kiinnostuneille suunnattu webinaari, jossa kerrottiin

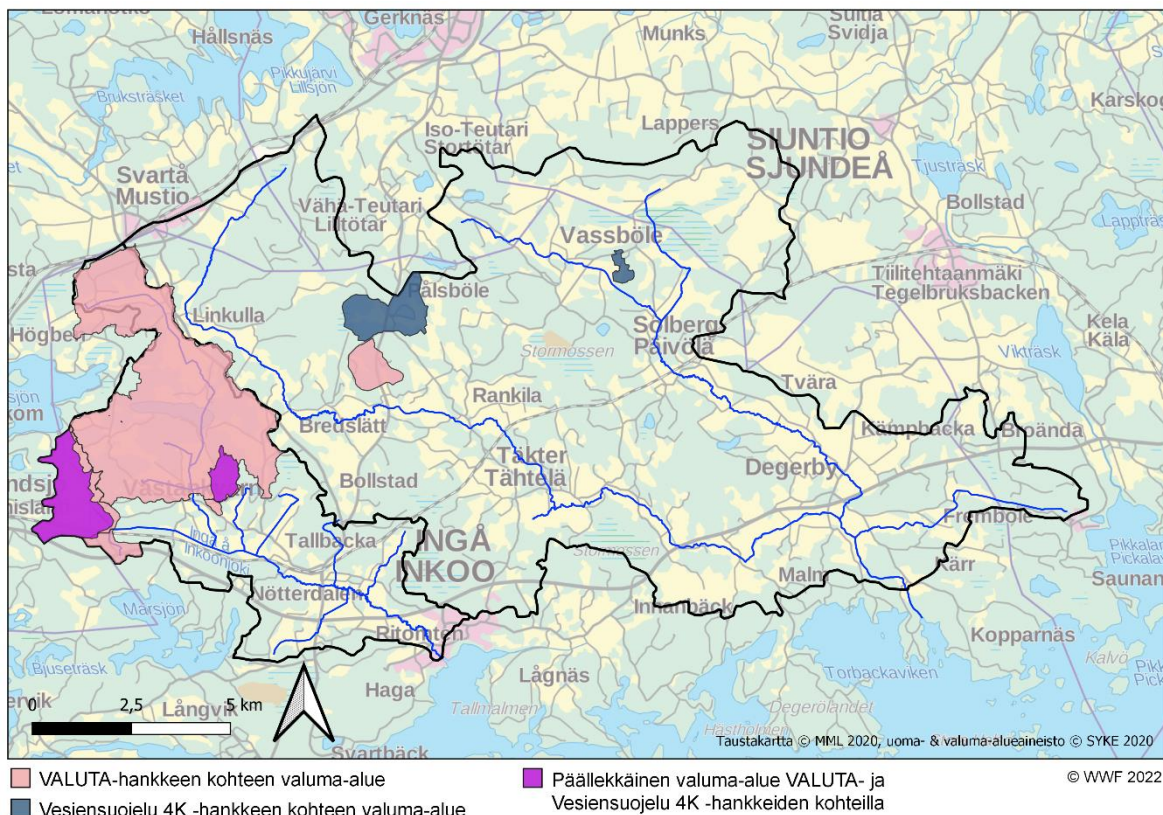
vesienhallinnan merkityksestä, esiteltiin erilaisia vesienhallintaratkaisuja ja niiden rahoitusmahdollisuuksia. Tapahtuma järjestettiin yhteistyössä LUVY:n ja Raaseporinjoki-hankkeen kanssa. Webinaariin osallistui yli sata henkilöä. Webinaarin tallenne löytyy [täältä](#).

WWF:n hankkeet VALUTA, RANKKU ja Metsälähde osallistuivat 2.7.2022 Inkoon päivään. Hankkeilla oli yhteinen toripaikka tapahtumassa, ja tarkoituksena oli tavata uusia ihmisiä ja levittää tietoutta vesiensuojelusta. Valitettavasti toripaikan sijainti oli huono tapahtuman muuhun ohjelmaan nähden, joten kohtaamisia ja ajatustenvaihtoa oli melko vähän. Tapahtuma keräsi kuitenkin osallistujia, joten tulevaisuutta ajatellen tiedetään mistä toripaikka kannattaa ottaa.

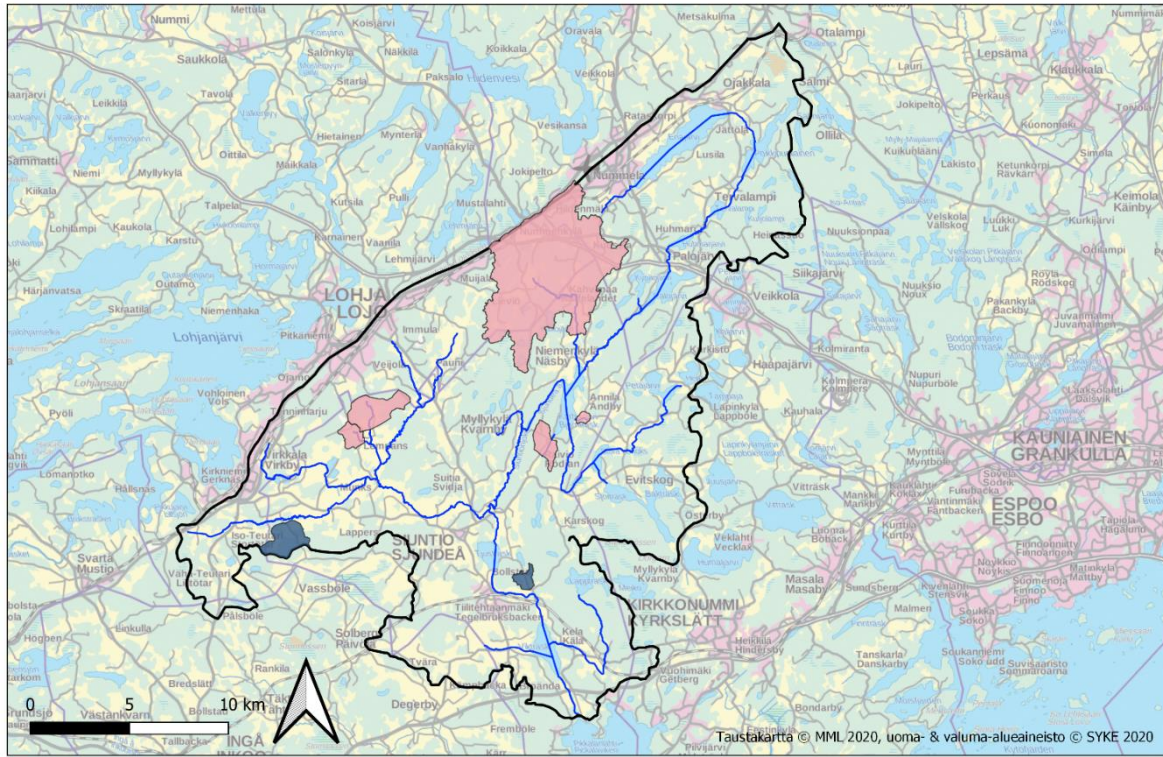
2.2. TP2. Uusien vesienhoitokohteiden toteuttaminen

Hankkeen pääpaino oli uusien vesienhoitokohteiden toteuttamisessa, sillä ainoastaan konkreettisten toimien avulla on mahdollista parantaa hankealueen vesien ekologista tilaa. Kohdissa i., ii., ja iii. käydään läpi hankkeen aikana edistettyjä vesiensuojelukohteita jokikohtaisesti. Yhteensä kohteita saatiin valmiiksi yksitoista, joista kahden suunnittelu tehtiin hankkeessa, mutta toteutus rahoitettiin hankkeen ulkopuolelta. Lisäksi kaksi kohdetta jäi VALUTA 2 -hankkeen toteutettavaksi vuonna 2023. Hankkeen aikana toteutetuista kohteista on koottu maanomistajien suostumuksella paikkatietoaineisto ympäristöhallinnon käyttöön (liite 1) ja lisätty kohteet Vesistökunnostajan karttapalveluun.

Hankkeen aikana toteutetut vesienhallintakohteet kattavat yhteensä reilun 64 km²:n valuma-alueet, mikä on noin 9 prosenttia hankealueesta (yhteensä 688 km²). Tämä ei tarkoita, että työ näillä valuma-alueilla olisi välttämättä vesiensuojelullisesti valmis, mutta askelia oikeaan suuntaan on otettu. Yhdistettynä Vesiensuojelu 4K -hankkeessa tehtyyn työhön, WWF:n hankkeissaan toteuttamat vesienhallintakohteet auttavat hallitsemaan yhteensä noin 69 km²:n valuma-alueiden vesiä (kuvat 2 ja 3).



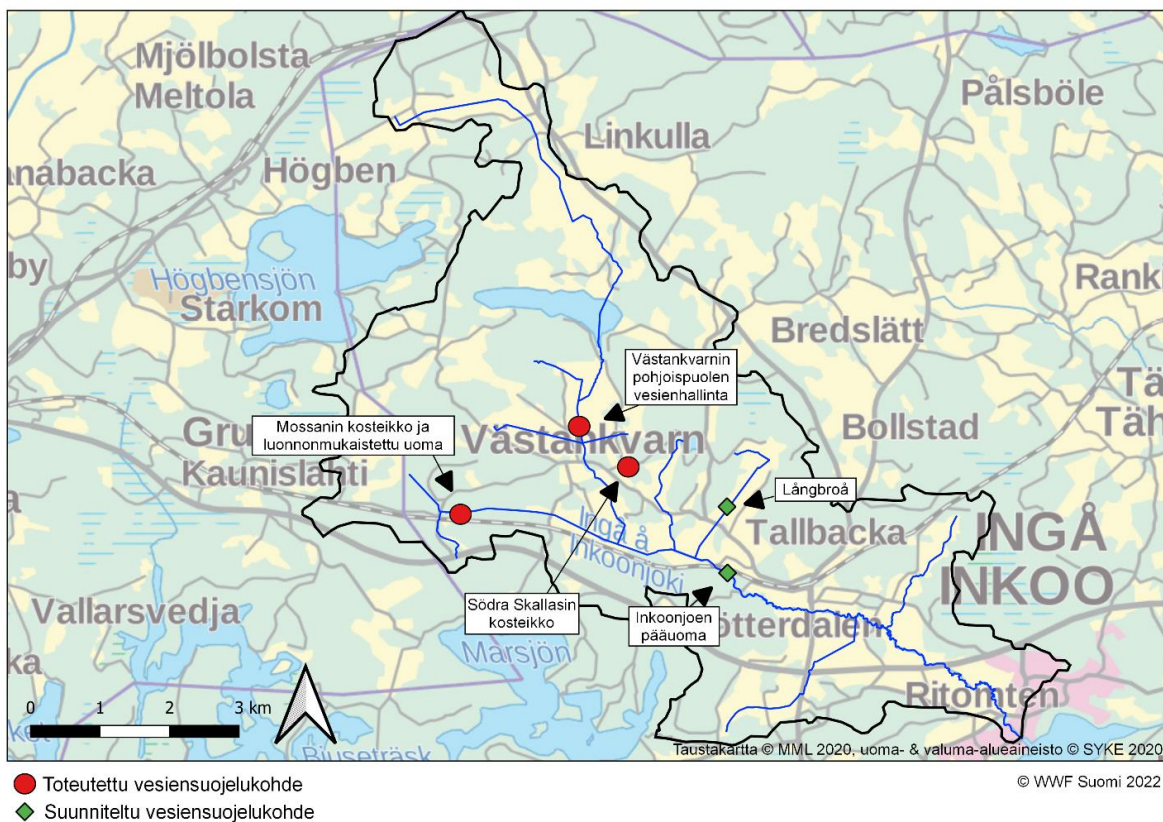
Kuva 2 VALUTA ja Vesiensuojelu 4K -hankkeissa rakennettujen kohteiden valuma-alueet Inkoon- ja Ingarskilanjoilla. Inkoonjoella kohteita on rakennettu päällekkäisille valuma-alueille, sillä yksi toimenpide ei usein riitä suurella valuma-alueella vesienhallinnan kannalta katsottuna. Muutaman kohteen valuma-alueet puuttuvat kuvasta, sillä niiden maanomistajat eivät halua kohteiden sijaintia julkiseen tietoon.



Kuva 3 VALUTA- ja Vesiensuojelu 4K -hankkeissa rakennettujen kohteiden valuma-alueet Siuntionjoella.

i. Inkoonjoki

Inkoonjoen valuma-alueelle toteutettiin neljä vesienhallintaratkaisua. Tämän lisäksi hankkeen aikana edistettiin kahta toimenpidettä, jotka siirtyvät VALUTA 2 -hankkeen toteutettaviksi. Kuva 4 esittää kohteet valuma-aluekartalla. Kohteet esitellään tarkemmin liitteessä 2.



Kuva 4 Inkoonjoen toteutettujen ja suunniteltujen vesiensuojelukohdeiden sijainti kartalla.

ii. Ingarskilanjoki

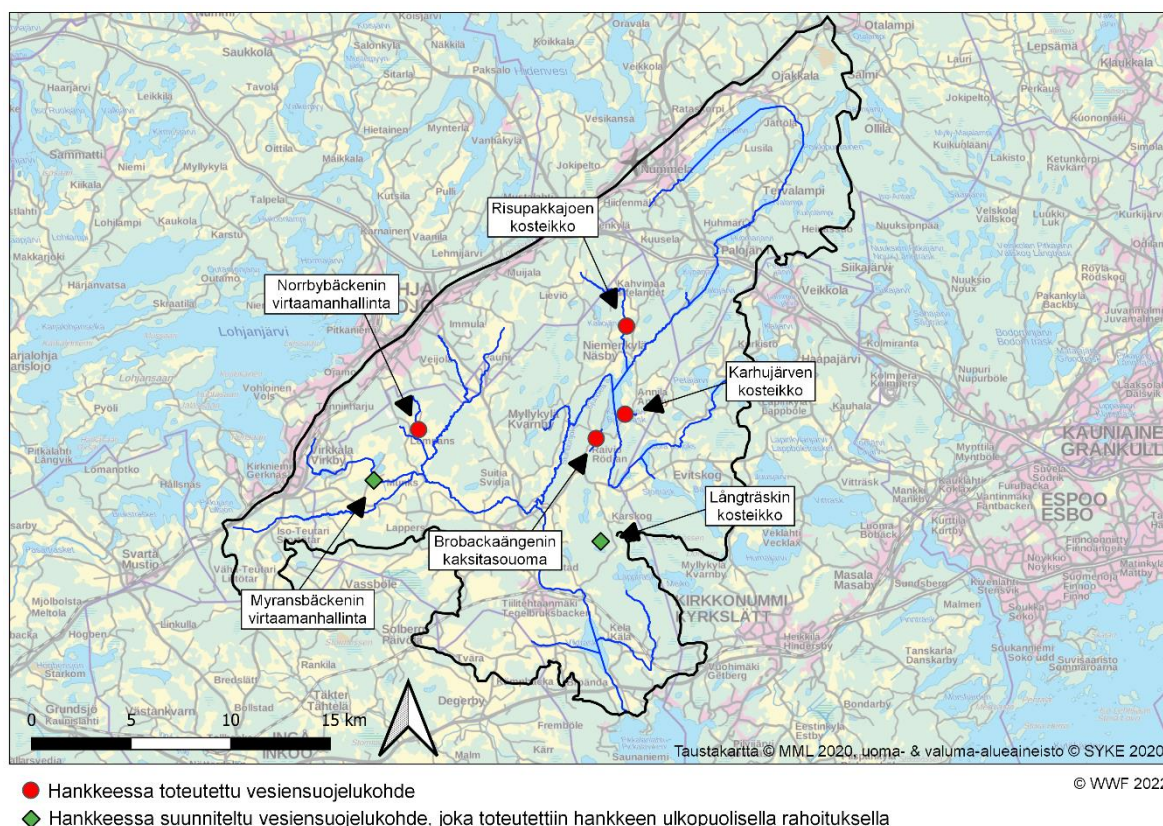
Ingarskilanjoen valuma-alueelle toteutettiin yksi kohde (kuva 5), joka esitellään tarkemmin liitteessä 3.



Kuva 5 Ingarskilanjoen valuma-alueelle toteutettiin hankkeen aikana kaksitasouoma.

iii. Siuntionjoki

Siuntionjoen alueelle toteutettiin hankkeessa neljä kohdetta. Näiden lisäksi hankkeessa suunniteltiin kaksi kohdetta, jotka toteutettiin hankkeen ulkopuolisella rahoituksella. Kuva 6 esittää kohteet valuma-aluekartalla, ja kohteet esitellään tarkemmin liitteessä 4.



Kuva 6 Siuntionjoen valuma-alueella toteutetut kohteet

2.3. TP3. Vesienhoidon jatkuvuuden turvaaminen ja toimintamalli

Vesienhoidon jatkuvuuden turvaamiseksi neuvonnan rooli oli keskeinen hankkeessa. Neuvontaa tehtiin maanomistajatapaamisten yhteydessä sekä sähköpostitse. Yhteensä neuvonnallista keskustelua käytiin noin neljäkymmenen henkilön kanssa. Vesienhallintaa kohtaan ollaan nykyään hankealueella paljon avoimempia kuin ennen, ja erityisesti kiinnostus kaksitasouomia kohtaan on kasvanut. Tietoisuuden lisäämiselle on kuitenkin edelleen tarvetta, jotta maa- ja metsätalouden vesiensuojelu hankealueella parane.

Pitkäjänteisen vesienhallinnallisen neuvonnan apuna voisi hankkeiden ja vesiensuojelutoimijoiden lisäksi toimia Neuvo 2020 -neuvonta (tulevana vuonna alkavalla maataloustukikaudella Neuvo 2030). Viljelijät voivat saada neuvontaa vesienhallintaan palvelun kautta, mutta nykyisellään neuvojarekisterissä ei ole huomioitu vesienhallintaa, minkä vuoksi viljelijän on vaikeaa löytää vesienhallinnan kannalta osaavaa neuvojaa. Tilanteeseen on ilmeisesti tulossa parannus, mikä on erittäin tervetullut muutos.

Jatkuvuuden kannalta myös näytöt vesiensuojelutoimenpiteiden toimivuudesta ovat tärkeitä. Kesän 2022 aikana ammattikorkeakoulu Novian opiskelijat tutkivat Vesiensuojelu 4K -hankkeen aikana rakennetun Söderlandintien kosteikon ja tässä hankkeessa rakennetun Mossanin kosteikon vesiensuojelullisia ominaisuuksia sekä monimuotoisuutta. Tulosten perusteella vuonna 2019 valmistunut Söderlandintien kosteikko puhdisti vettä kesä-elokuun 2022 mittausjakson aikana. Mossanin kosteikon osalta tulosten tarkastelu ei ole mielekästä, sillä kuivan kesän aikana kosteikolta ei virrannut lainkaanvettä ulos. Jatko seuranta suunnitellaan VALUTA 2 -hankkeessa.

Seurantaan liittyvästä yhteistyöstä sovittiin hankkeen aikana alustavasti Itä-Suomen yliopiston tutkija Virpi Pajusen kanssa, joka haki rahoitusta projektilleen: "The effect of river channel restoration on benthic microbial communities and aquatic ecosystem functioning". Osana projektia hankkeessa rakennettuja kohteita olisi päässyt laajan seurannan piiriin ja olisi ollut osana uuden tutkimustiedon luomista. Valitettavasti projekti ei saanut kyseiseltä rahoituskerrokselta rahoitusta.

Hankkeessa tuotettiin tutkimustietoa happamien sulfaattimaiden esiintymisestä alueella. GTK analysoi hankkeelle maaperänäytteitä sellaisista paikoista, joissa happamien sulfaattimaiden hapettumiselle oli riski urakoinnin yhteydessä ja sen jälkeen. Näytepisteitä oli hankkeessa yhteensä kymmenen. Hankkeessa havaittiin, että yleisesti ottaen maanomistajat olivat aika hyvin tietoisia happamista sulfaattimaista omilla alueillaan.

Pitkällä aikavälillä vesienhallinnan jatkuvuus hankealueella ja leviäminen myös muille alueille voidaan turvata tehokkaalla ja ymmärrettävällä vesienhallinnan toimintamallilla. Toimintamallin ensimmäinen versio (liite 5) valmistui hankkeen aikana, mutta sen työstäminen jatkuu VALUTA 2 -hankkeessa. Toimintamalli tarjoaa selkeän kuvan vesienhallintaprojektin vaiheista pienemmässä (esim. sivu-uoma) ja suuremmassa (esim. kokonainen joen valuma-alue) mittakaavassa. Toiveena on, että toimintamalli auttaa niin yksittäisiä maanomistajia kuin vesiensuojeluorganisaatioita (ja muita hankeorganisaatioita) vesienhallinnan edistämässä.

3. Viestinnän toteutuminen

Hankkeen keskiössä vesienhoidon edistämässä ja tietoisuuden lisäämisessä oli tiedottaminen. Jokaisesta toteutetusta kohteesta tehtiin tiedote suomeksi ja ruotsiksi, joka lähetettiin paikallislehdille. Risupakkajoen kosteikon tiedottamisesta päävastuu oli LUVY:llä, joka oli päävastuullinen myös kosteikon toteuttamisesta. Ainoastaan yhden kohteen, Södra Skallasin kosteikon, toteutuksessa testattiin erilaista lähestymistapaa, jossa paikallislehtien toimittajille lähetettiin lyhyt juttuvinkki sähköpostitse. Länsi-Uusimaa tuli tekemään jutun kosteikkotyömaasta yhteydenoton perusteella. Sen perusteella voidaan todeta, että lähestymistapa toimii, ja sitä voi hyödyntää välillä tiedottamisen keventämiseksi.

Hankkeessa tehtiin yhteensä yhdeksän tiedotetta suomeksi ja ruotsiksi:

- 01.07.2020 [WWF jatkaa työtä sisävesien kuormituksen vähentämiseksi – myös lisääntyvien talvisateiden aiheuttamat tulvat halutaan aisoihin](#)
- 01.07.2020 [WWF fortsätter arbetet för att minska belastningen i insjöar – även översvämningar orsakade av tilltagande vinterregn vill hållas i styr](#)
- 27.05.2021 [Tavoitteena ravinteiden vähentäminen Siuntionjoessa – Norrbybäckenin uomaan rakennetaan kosteikko ja pohjakynnyksiä](#)
- 27.05.2021 Målet är att minska på näringsämnen i Sjundeå å – våtmark och bottentrösklar byggs längs Norrbybäckens fåra (Tämä tiedote puuttuu WWF:n sivuilta.)
- 18.06.2021 [WWF rakentaa Siuntion Karhujärven rantaan kosteikon](#)
- 18.06.2021 WWF bygger en våtmark vid Björnträskets strand i Sjundeå (Tämä tiedote puuttuu WWF:n sivuilta.)
- 13.08.2021 [WWF rakentaa Inkooseen kosteikon poistamaan ravinteita ja parantamaan vesienhallintaa](#)
- 13.08.2021 [WWF bygger en våtmark i Ingå för att avlägsna näringsämnen och förbättra vattenkontrollen](#)
- 13.10.2021 [Inkoonjoella hillitään tulvia ja poistetaan kalojen vaelluksen tiellä oleva este – WWF edistää alueen vesiensuojelua kahden hankkeen yhteisillä toimenpiteillä](#)
- 13.10.2021 [Översvämningar hejdas och hinder för fiskarnas vandring avlägsnas vid Ingå å – WWF främjar vattenskyddet i området med gemensamma åtgärder inom två projekt](#)
- 16.11.2021 [WWF rakentaa Inkooseen luonnonmukaistetun uoman](#)
- 16.11.2021 [WWF bygger en restaurerad fåra i Ingå](#)

- 10.12.2021 [Risupakkajoen kosteikkoketjun rakentaminen jatkuu](#)
- 10.12.2021 [Byggandet av Risubackaåns kedja av våtmarker fortsätter](#)
- 28.01.2022 [Maanviljelyn ja vesiensuojelun intressit yhdistetään – WWF rakentaa Siuntioon kaksitasouoman](#)
- 28.01.2022 [WWF bygger en våtmark i Ingå att avlägsna näringsämnen och förbättra vattenkontrollen](#)
- 10.06.2022 [WWF:n vesiensuojeluprojekti Inkoon Björkkullassa torjuu ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja rehevöitymistä](#)
- 10.06.2022 [WWF:s vattenskyddsprojekt i Björkkulla i Ingå bekämpar effekterna av klimatförändringar och övergödning](#)

Paikallismediat tarttuivat tiedotteisiin hyvin. Alla on listaus kaikista hankkeen uutisoinneista tiedotteiden tai media yhteydenottojen perusteella:

- 30.05.2021 Västra Nyland: Ännu en våtmark byggs i Sjundeå: "Alltid behövs inte stora helheter"
- 30.05.2021 Kirkkonummen Sanomat: Norrbybäckens uomaan rakennetaan kosteikko ja pohjakynnyksiä
- 20.06.2021 Kirkkonummen Sanomat: WWF rakentaa Siuntion Karhujärven rantaan kosteikon
- 22.06.2021 Viisikkönen: Rehevän järven suojaksi rakennetaan kosteikko - kivet ja murskeet saatiin lahjoituksena
- 24.06.2021 Västra Nyland: Konstgjord våtmark renar sjön
- 23.06.2021 Ykköslohja: WWF rakentaa kosteikon Siuntion Karhujärven rantaan
- 28.06.2021 Svenska Yle: Våtmark ska förbättra vattenkvaliteten i Björnträsk i Sjundeå
- 17.08.2021 Svenska Yle: Ny våtmark vid Ingå å minskar övergödning och ökar biologisk mångfald
- 17.08.2021 Västra Nyland: Grävmaskiner gynnar människa och miljö
- 19.08.2021 Kirkkonummen Sanomat: WWF bygger en våtmark i Ingå för att avlägsna näringsämnen och förbättra vattenkontrollen
- 15.10.2021 Kirkkonummen Sanomat: Inkoonjoella hillitään tulvia ja poistetaan kalojen vaelluksen tiellä oleva este
- 15.10.2021 Västra Nyland: Projekt hindrar översvämning i Ingå å och stöder fiskarnas vandring
- 15.10.2021 Svenska Yle: Uutinen WWF:n tekemästä vesienhallintatyöstä ja kalojen vaelluksen purkamisesta Inkoossa
- 19.10.2021 Västra Nyland: WWF satsar mer på Ingåvatten
- 21.10.2021 Kirkkonummen Sanomat: Översvämningar hejdas och hinder för fiskarnas vandring avlägsnas vid Ingå å
- 18.11.2021 Kirkkonummen Sanomat: WWF rakentaa Inkooseen luonnonmukaistetun uoman
- 29.11.2021 Svenska Yle: Snart häckar fåglarna i Västankvarn igen – Torsten Lindqvist fick hjälp av WWF att bygga ny våtmark
- 10.12.2021 Kirkkonummen Sanomat (verkko): Uutinen Siuntionjoen kunnostuksesta. "Siuntionjoen kunnostus 2020–2022-hanke ja ympäristöjärjestö WWF rakennuttavat Risupakanjoen varrelle kosteikkoaltaan. Aiemmin joen varteen on rakennettu jo kaksi allasta."
- 13.12.2021 Ykkös Lohja: Risupakanjoen kosteikkoketjun rakentaminen jatkuu
- 19.12.2021 Kirkkonummen Sanomat: Risupakanjoen kosteikkoketjun rakentaminen jatkuu
- 31.01.2022 Ympäristö ja Yritys Tänään: Maanviljelyn ja vesiensuojelun intressit yhdistetään – WWF rakentaa Siuntioon kaksitasouoman
- 08.02.2022 Kirkkonummen Sanomat: Ympäristöjärjestö WWF ja maanomistajat parantavat yhteistyössä Siuntion Karhujärven tilaa ja ehkäisevät peltojen tulvimista rakentamalla uuden kaksitasouoma

- 16.06.2022 Kirkkonummen Sanomat: WWF:n vesiensuojeluprojekti Inkoon Björkkullassa torjuu ilmastonmuutoksen vaikutuksia ja rehevöitymistä
- 15.06.2022 Svenska Yle: WWF fortsätter vattenskyddsjobbet Ingå - nytt dike minskar översvämningar
- 10.07.2022 Länsi-Uusimaa: Inkoonjoen suojaksi tehdään uutta, uljasta kosteikkoa – WWF on rakennuttanut Inkooseen jo useita kosteikkoja vähentämään jokiveden ravinteita ja tulvia

Tiedotteiden kautta saadun medianäkyvyyden lisäksi hankkeeseen liittyen tehtiin seuraavat artikkelit, tai hankkeen työ mainittiin niissä:

- 2/2021 WWF-lehti: *Keidas keskellä metsää suojelee vesiä*
- 07.08.2021 Huvustadsbladet: *"Det blev ett fågelparadis utan att vi riktigt förstod det"*
- 24.03.2022 Kirkkonummen Sanomat: Länsi-Uudenmaan rannikkovesien kunnostus alkaa merenlahdista
- 27.03.2022 Länsi-Uusimaa: Rannikkovesien kunnostus alkaa merenlahdista
- 07.04.2022 Kirkkonummen Sanomat: Restaureringen av Västra Nylands kustvatten inleds i havsvikarna

Vesienhallinnasta viestittiin hankealueen kuntien (Inkoo, Siuntio, Lohja, Vihti & Kirkkonummi) maanviljelijöille hankkeessa tehdyillä vesienhallintaesitteillä. Esitteet tehtiin [suomeksi](#) ja [ruotsiksi](#). Maanviljelijät tavoitettiin Ruokaviraston sähköpostilistan avulla, ja esitteet lähetettiin lähes kaikille yllä mainittujen kuntien viljelijöille tuki-ilmoitusten mukana.

Hankkeen aikana toteutettiin myös lyhyt vesienhallintaan liittyvä [video](#). Videota hyödynnettiin ilman videon tekstejä lisäksi WWF:n luonnon ennallistamistyötä käsittelevissä sosiaalisen median julkaisuissa. Julkaisut tehtiin [Facebookissa](#), [Instagramissa](#), ja [LinkedIn:issä](#).

Toteutunut viestintä vastasi hankkeen tavoitteita. Hankkeessa tarjottiin alueellista tietoa ja ratkaisuja sekä lisättiin suuren yleisön tietoisuutta viestimällä muun muassa WWF:n omissa kanavissa. Viestinnän vaikuttavuutta ei kuitenkaan mitattu, joten asennemuutoksesta ja kasvaneesta tietoisuudesta ei ole mitattua tietoa. Voidaan kuitenkin olettaa, että toistuva viesti vesienhallinnan merkityksestä paikallislehdissä tarttuu jossain vaiheessa lukijoihin. Hanketoteuttaja on itse havainnut asennemuutoksen esimerkiksi kaksitasouomia kohtaan maanomistajien piirissä. On pohdittu, että tulevaisuudessa olisi kiinnostavaa tehdä kysely Länsi-Uudellamaalla vesiensuojeluun liittyen.

Aktiivinen viestintä paikallismedioissa tuotti hankkeen aikana useita yhteydenottoja maanomistajilta, joten viestintä oli onnistunutta myös hankkeen päätoimenpiteen, vesienhallintakohteiden rakentamisen, kannalta.

4. Haasteet

4.1. COVID-19

COVID-19:ään liittyvät voimakkaat, joskin hieman vaihdelleet, rajoitukset haastoivat erityisesti hankkeen tapahtumien järjestämistä lähes kahden vuoden ajan. Vasta hankkeen loppupuolella "uusi normaali" alkoi vakiintumaan. Rajoitusten ja niiden hankalan ennustettavuuden vuoksi hankkeen aikana ei pystytty järjestämään tapahtumia oikeastaan ollenkaan webinaaria lukuun ottamatta.

Hankevetäjän kokemus on, että maanomistajat tavoittaa parhaiten kasvokkain järjestetyissä tapahtumissa, minkä vuoksi tapahtumien järjestämistä lykättiin eteenpäin parempaa tautitilannetta odottaessa. Lopulta seminaariksi suunniteltu *Miksi ja miten edistää vesiensuojelua maa- ja metsätaloudessa? / Vattenvård inom jord- och skogsbruket, varför och hur?* -tapahtuma piti järjestää alkutalvella 2021,

mutta aikatauluhaasteiden vuoksi se jouduttiin siirtämään. Alkuvuonna 2022 COVID-19-tilanne paheni jälleen, ja tapahtuma päätettiin siirtää webinaariksi, jotta se saatiin järjestettyä.

Webinaari oli onnistunut, ja arviolta noin puolet osallistujista oli maanomistajia. Osallistujista moni oli yleisesti vesienhallinnasta kiinnostuneita, jopa alan aktiiveja, mikä ei haittaa webinaarissa, sillä langoilta mahtuu paljon väkeä eri taustoista. Kokemuksen perusteella webinaari ei kuitenkaan ole paras tapa saada maanomistajia osallistumaan, sillä webinaarialusta rajoittaa kommunikaatiota heidän kanssaan. Heidän kanssaan olisi hyvä pystyä keskustelemaan aktiivisesti, eikä vain kertoa vesiensuojelusta.

Haasteista huolimatta hankkeen aikana käytiin runsaasti hedelmällisiä keskusteluja hankealueen maanomistajien kanssa. Toivon mukaan ”uusi normaali” säilyy VALUTA 2 -hankkeen jatkaessa työtä, jotta hankkeessa suunniteltuja tapahtumia voidaan toteuttaa turvallisesti.

4.2. Viestintä

Hanketoteuttajan viestintätiimissä oli vajausta erityisesti vuoden 2021 aikana, mikä rajoitti mahdollisuuksia toteuttaa viestintää toivotusti. Viestintä onnistui siitä huolimatta pääasiassa oikein hyvin, mutta syventävien artikkelien kirjoittaminen jäi puuttumaan.

4.3. Huomioita vesienhallinnan edistämisestä

Vesiensuojelu 4K -hankkeen loppuraportissa (Kaasonen ja Jyrkänkallio-Mikkola, 2020) on käyty läpi vesiensuojelutyön haasteita ja mahdollisuuksia, joten niiden toistaminen tässä raportissa ei ole tarpeen. Loppuraportissa tehdyt suositukset tulevia hankkeita ja ohjelmia varten ovat edelleen päteviä. Ympäristökorvausjärjestelmän uusi ohjelmakausi on tosin alkanut, ja vaikuttaa siltä, että uudella kaudella vesienhallinnan edistäminen ainakin ei-tuotannollisten investointien (ETI) tuen kautta helpottuu, kun kosteikkojen lisäksi tukikelpoisia ovat esimerkiksi kaksitasouomat. Myös rahoitus ETI tuen piirissä oleville toimenpiteille kasvaa edelliseen ohjelmakauteen verrattuna, mikä on positiivista, sillä edellisellä kaudella raha loppui nopeasti kesken. On tärkeää innostaa maanomistajia tarttumaan ETI tuen hakeamiseen.

Vesienhallintaan ohjattavan rahoituksen tärkeyttä ei voi olla korostamatta myös tässä loppuraportissa erityisesti siksi, että vuonna 2023 käydään eduskuntavaalit. Vaalien jälkeen kuva vesiensuojeluun tulevaisuudessa osoitettavasta rahoituksesta alkaa seljetä, ja Vesiensuojelun tehostamisohjelmalle tai vastaavalle rahoitusinstrumentille on todella suuri tarve. Rahoitusta pitää pystyä jatkamaan ja jopa lisäämään, jotta voidaan tosissaan tavoitella vesistöjen hyvää ekologista tilaa vuonna 2027 edes osassa hyvää huonommassa tilassa olevissa vesistöissä.

Hankkeessa on keskitytty mahdollisuuksien mukaan sivu-uomakohtaisiin vesienhallintaratkaisuihin, jotta työtä tehtäisiin vahvemmin valuma-alueen tasolla. Sivuuomakohtaisten toimenpiteiden osalta hankkeessa huomattiin, että niiden käyntiin saaminen on työläämpää kuin esimerkiksi yksittäisten kosteikkojen tai kaksitasouomien suunnittelu ja toteutus. Sivuuomat ovat melko suuria kokonaisuuksia, ja niiden varrella on useiden maanomistajien maita. Mitä useampia maanomistajia sivuuoman varrella on, sitä todennäköisempää on, että vastustusta pelkästään uomamittaustenkin tekemiselle ilmenee.

Maastokäynnit ovat maanomistajalähtöisiä ja maanomistajille on kerrottu aina yhteistyöhalukkuuden kartoituksen yhteydessä, että mittaukset eivät velvoita heitä toteuttamaan vesiensuojelutoimia mailaan. Lisäksi on painotettu, että mittaustiedot jäävät heidän käyttöönsä, jos heille ilmenee tarvetta tiedolle joskus myöhemmin, vaikka toimenpiteitä ei mittausten perusteella tehtäisikään. Edes velvoitettomuus ei aina ole vakuuttanut maanomistajia uomamittausten tekemisestä. Vastahakoisuuteen tehonnee pitkäjänteinen työ, joka luo käytännön esimerkkejä ja muuttaa hiljalleen asenneilmapiiriä.

Sivuuomatoimenpiteiden vaatima isompi panostus ei kuitenkaan tarkoita sitä, että niitä ei kannattaisi tehdä. Päinvastoin. Pitää löytää ne kohdat sivuuomissa, joissa toimenpiteille löytyy kiinnostusta ja

mihin toimenpiteet soveltuvat. Mitä laajemmalle valuma-alueelle suunnitelma tehdään kerralla, sitä vaikuttavampi kerralla saatu lopputulos on. Sivuuomakohtaisia suunnitelmia päästään toteuttamaan VALUTA 2 -hankkeessa.

5. Tiivistelmä hankkeen keskeisistä toimista

Ympäristöministeriölle tehtävää raportointia varten on koottu tiivistelmä hankkeen keskeisistä toimista vuoden 2022 ajalta. Tiivistelmä löytyy liitteestä 6.

Kiitokset

Hanketoteuttaja kiittää lämpimästi kaikkia hankkeeseen osallistuneita ja vesienhallinnasta kiinnostuneita maanomistajia. Ilman heitä hankkeen toteuttaminen ei olisi ollut mahdollista. Suunnannäyttäjiä tarvitaan, jotta vesienhallinnasta tulee keskeinen osa kestävästä maa- ja metsätaloutta.

Hanketoteuttaja kiittää suuresti myös hankkeen rahoittanutta ympäristöministeriötä, Uudenmaan ELY-keskusta, Vesiensuojelun tehostamisohjelmaa ja sen parissa työtään tekeviä rautaisia ammattilaisia, sekä hankkeen omarahoituksen kattanutta Lassi Leppinen Säätiötä.

Maanomistajien ja rahoittajien ohella kiitokset kuuluvat myös hankkeen ohjausryhmälle, suunnittelijoille, urakoitsijoille, kiviaineksia kohteille lahjoittaneelle Rudus Oy:lle ja muille hankkeen toteutuksessa auttaneille toimijoille.

Lähteet

IPCC (2014) Climate Change 2014. Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Part B: Regional Aspects. Working Group II Contribution to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change.

Kaasonen, V., Jyrkänkallio-Mikkola, J. (2020) Vesiensuojelu 4K -hankkeen loppuraportti. Saatavilla osoitteessa: < https://wwf.fi/app/uploads/4/8/5/efafeqhgyb9r826t7l6hz3/4k_loppuraportti_small.pdf > [Haettu 15.11.2022].

Karonen, M., Mäntykoski, A., Nylander, E., Lehto, K. (2015) Vesien tila hyväksi yhdessä. Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma vuosiksi 2016–2021. Raportteja 132 | 2015.

Sedimenttien ruoppaus- ja läjitysohje. Ympäristöhallinnon ohjeita I, 2015.

Yhteystiedot:

Viivi Kaasonen
WWF Suomi
Suojeluasiantuntija
FM (ekologia ja evoluutiobiologia)
+ 358 50 471 8597
viivi.kaasonen@wwf.fi
Lintulahdenkatu 10, 00500 Helsinki

